

การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือน
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สิน
ของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี

โดย

ธรรณชนก	นิลมณี
ศรีสมร	ผ่องพุดิ
จุฑาภาศ	แซ่ห้วง
อรพินท์	อิมจงใจรักษ์

สนับสนุนงบประมาณโดย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ประจำปีงบประมาณ 2558

The study of behavior and Factor Problems on
household accounting of agriculturist
in Prachinburi province.

By

Thunchanok	Nilmanee
Srisamorn	Pongput
Jutamart	Saewong
Orapin	Imchongchairak

Granted by

Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Fiscal year 2015

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ในการตอบแบบสอบถามขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำองค์กรชุมชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์

อนึ่ง งานวิจัยฉบับนี้เกิดขึ้นจากนโยบายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยใช้งบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัย ที่ต้องการสนับสนุนให้คณาจารย์ได้ดำเนินการทำการวิจัย เพื่อให้มีผลงานการวิจัยอันเป็นการสร้างองค์ความรู้ ในทางวิชาการ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ธรรณชนก นิลมณี และคณะ
กันยายน 2558

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : A-85/ 2558
ชื่อโครงการ : การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี
ชื่อนักวิจัย : อาจารย์ธรรณชนก นิลมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีสมร ผ่องพุดิ อาจารย์จุฑามาศ แซ่หว่อง และอาจารย์อรพินท์ อิ่มจงใจรักษ์

งานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม สภาพปัญหา และอุปสรรคการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวแทนที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรกรหมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 146 คน ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาวิจัย พบว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุมากกว่า 50 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง 4 – 6 คน ซึ่งมีรายได้ และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 4,001 – 10,000 บาท แต่มีภาระหนี้สินสูงกว่า คือ 10,001 – 50,000 บาท โดยแหล่งที่มาของหนี้สินมาจากสินค้าทางการเกษตร

ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่รู้จักการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยได้รับการแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว เริ่มทำบัญชีครัวเรือนในช่วง 7 – 12 เดือน และบันทึกบัญชีเป็นรายสัปดาห์ แต่พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผล ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : บัญชีครัวเรือน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, เกษตรกร

E-mail Address : thunchanok.nil@rmutr.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : ตุลาคม 2557 – กันยายน 2558

Abstract

Code of project : A-85/ 2558
Project name : The study of behavior and Factor Problems on household accounting of agriculturist in Prachinburi province.
Researcher : Thunchanok Nilmanee, Assistant Professor Srisamorn Pongput Jutamart Saewong and Orapin Imchongchairak

The objective of the research was to study the behaviors, problems, and difficulties of doing household accounts according to the philosophy of sufficiency economy for the purpose of solving debt problem for agriculturists in Prachinburi. The sample group was 146 agriculturists in Noen Hom, Muang district in Prachinburi. Questionnaire was used as the research device. Frequency, percentage, average and standard deviation were applied as the research statistics to analyze the data.

The results showed that the majority of people in the sample group were female agriculturists aged over 50 years old with primary school degree. The numbers of their family members were 4 - 6 people. Their average incomes were 4,001-10,000 baht, but their debt rates were around 10,001 - 50,000 baht. The debts were mostly caused by the agriculture expense.

In terms of doing household accounts, the majority of people in the sample group fairly knew how to do household accounts. Mostly, they learned how to do the accounts from government organizations. Their main purpose of doing the accounts was to control the family expenses. They did the accounts for 7-12 months and recorded them weekly. However, the difficulties found were caused by their illiteracy, lack of experience in doing household accounts, and no follow-up after the training from government staff. As a result, they did not do and record their household accounts continuously and regularly.

Keywords : household accounting, sufficiency economy, agriculturist

E-mail Address : thunchanok.nil@rmutr.ac.th
Period of project : October 2014 – September 2015

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	2
3. ขอบเขตการวิจัย	2
4. นิยามศัพท์	2
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
1. ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	4
2. ทฤษฎีบัญชีครัวเรือน	8
3. ทฤษฎีหนี้สิน	18
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
5. กรอบแนวคิดการวิจัย	21
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	22
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	22
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	23
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	24
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	25
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	25
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม	28
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม	30
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	33
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	36
1. สรุปผลการวิจัย	36
2. อภิปรายผล	37
3. ข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก แบบสอบถามงานวิจัย	42
ประวัติผู้วิจัย	47

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงจำนวนประชากร	22
2	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ	25
3	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอายุ	26
4	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอาชีพ	26
5	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามการศึกษา	27
6	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพ	27
7	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสมาชิกในครัวเรือน	28
8	ตารางแสดงรายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)	28
9	ตารางแสดงรายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)	29
10	ตารางแสดงภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน	29
11	ตารางแสดงแหล่งที่มาของหนี้สิน	30
12	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามระดับความรู้จัก “บัญชีครัวเรือน”	30
13	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามแหล่งที่ทำให้รู้จัก “บัญชีครัวเรือน”	31
14	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามวัตถุประสงค์ใน การทำบัญชีครัวเรือน	31
15	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามระยะเวลาตั้งแต่ เริ่มทำบัญชีครัวเรือน	32
16	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามลักษณะการ บันทึกรายรับ – รายจ่าย บัญชีครัวเรือน	32

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	33

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7
2	ตัวอย่างเอกสารประกอบการบันทึกรายจ่ายค่าสาธารณูปโภค (ค่าน้ำประปา)	16
3	ตัวอย่างเอกสารประกอบการบันทึกรายจ่ายค่าเช่าเรียนบุตร	16
4	ตัวอย่างเอกสารประกอบการบันทึกรายจ่ายค่าอุปโภคบริโภค	17
5	กรอบแนวคิดการวิจัย	21

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่สื่อต่างๆ เข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึงและความเจริญของชุมชนหลายพื้นที่เกิดขึ้นแบบก้าวกระโดด ทำให้ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าสถานะสังคมในปัจจุบันเต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยมและความฟุ้งเฟ้อ ส่งผลให้คนไทยเดินทางผิดจนเกิดปัญหาหนี้สินไม่จบสิ้น ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ถูกใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุลยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันเพื่อความอยู่ดีมีสุขมุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหนึ่งที่ได้รับการนิยมนำมาใช้ในการแก้ปัญหาความยากจน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเน้นหลักการของทางสายกลาง เงื่อนไขคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเรื่องการส่งเสริมการออม ซึ่งจัดเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งในระดับครัวเรือนและระดับประเทศ

การทำบัญชีครัวเรือนถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวทางสู่ความพอเพียง ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบมีสติ ในการดำรงชีวิตซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีการจดบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน เพื่อจัดทำเป็นบัญชีครัวเรือน และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาหาวิธีการเพิ่มรายรับและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี หากมีส่วนที่เหลือก็ให้เก็บไว้ออมเพื่อใช้ในอนาคต ซึ่งมีหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนเข้าไปสนับสนุนและส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน หลายชุมชนได้มีการสานต่อการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง หลายชุมชนก็ขาดการสานต่อในการทำบัญชีครัวเรือนจากหลากหลายสาเหตุ และเนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีรายได้ไม่แน่นอน รายได้ส่วนใหญ่ได้มาจากการขายผลผลิตประกอบกับอาจได้รับสื่อต่างๆ ที่มีอย่างแพร่หลาย ทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจจากกระแสวัตถุนิยมและความฟุ้งเฟ้อ ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมาในอนาคต ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงต้องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร เพื่อให้ทราบพฤติกรรมสภาพปัญหาตลอดถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อนำผลที่ได้ไปวางแผนในการพัฒนาชุมชนต่อไป ซึ่งการทำบัญชีครัวเรือนเปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกันของครอบครัวซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร

3. ขอบเขตการวิจัย

วิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหา ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร หมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรหมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 146 ตัวอย่าง (จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 146 หลังคาเรือน)

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (อิสระ) (Independent variables) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ขนาดของครอบครัว ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร

4. นิยามศัพท์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ปรัชญานี้ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ถูกใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุลยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันเพื่อความอยู่ดีมีสุขมุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืนหรือที่เรียกว่า "สังคมสีเขียว" ด้วยหลักการดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นี้จะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท (พิสิฐ ลี้อาธรรม, 2549)

บัญชีครัวเรือน(Household accounts) เป็นการนำการบัญชี มาประยุกต์เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้ และรายจ่าย รายได้ และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคล หรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อมเพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้น โดยในเอกสารนี้จะกล่าวถึงการบันทึกบัญชี รายได้ และรายจ่ายที่เป็นของส่วนบุคคลหรือครอบครัว ทั้งนี้ข้อมูลรายได้และรายจ่ายที่ได้จากการบันทึกจะถูกวิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

รายรับหรือ รายได้ คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับการประกอบอาชีพหรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น

รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือนดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคาร หรือ จากเงินให้กู้ยืมรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น

รายจ่ายหรือ ค่าใช้จ่าย คือ คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมาสิ่งตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่ายอาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศลเงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น

หนี้สิน (Liability) ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคตการชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครอบครองหรือตนเองมีอยู่ หนี้สินเป็นเงินหรือสิ่งของที่มีค่าที่ครอบครองหรือตนเองได้รับมาจากบุคคลหรือแหล่งเงินภายนอกเช่นการกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่างๆ การซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อการซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร
2. เกษตรกรในชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนะ และทราบปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร
3. หน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการวางแผนให้ความรู้และความช่วยเหลือในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ถูกต้องและเพื่อการพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคต
4. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคตได้

บทที่ 2

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี” ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนรวมไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีบัญชีครัวเรือน

ทฤษฎีหนี้สิน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวความคิดการวิจัย

1. ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (มูลนิธิชัยพัฒนา)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ความพอเพียง อาจแบ่งได้ 3 ระดับ ดังนี้ (คณะกรรมการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

1. ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวอื่นๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งชายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่นโดยเฉพาะเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียงจากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำจะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้ และใช้ที่ดินส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว

2. ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่างๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ

3. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุม ทฤษฎีใหม่ขั้นที่3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจ สร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้จะ เป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชน องค์กรและธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ในที่สุด(คณะกรรมการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

มูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับการตีความหมาย สู่การปฏิบัติในหลายแนวทาง เนื่องจากเป็นปรัชญาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกกลุ่มคน ดังนั้นการตีความ จึงขึ้นกับแนวทางที่ต้องการนำไปปฏิบัติ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับปัจเจก ในระดับชุมชน และในระดับประเทศ

1. ความหมายตามแนวเศรษฐศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสในโอกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป ดังนี้

o ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (วรรณกรรมปริทัศน์ : หนังสือรวมบทความการเสวนาสหสาขาวิชาการระหว่างสถาบันแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2544)

ภาพที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) โดยได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยยึดตามความหมายของสำนักงาน กปร.

2. ความหมายตามแนวปรัชญาชาวบ้าน

เศรษฐกิจพอเพียง ในความหมายของปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้นำกลุ่มเกษตรกร จะมีความหมายไปในแนวทางเดียวกับ “ทฤษฎีใหม่” นั่นคือ แนวทางปฏิบัติเพื่อการพึ่งตนเอง โดยเริ่มจาก “ปลูกของที่กิน กินของที่ปลูก” ลดทอนค่าใช้จ่าย และพยายามพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด และดำเนินไปใน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้
2. การรวมกลุ่มในการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนา

3. การสร้างเครือข่ายโดยการร่วมมือกับภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อนำไปสู่การลดต้นทุน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างความเข้มแข็งในระดับประเทศ

จะเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงในความหมายของปราชญ์ชาวบ้าน ก็คือแนวทางและขั้นตอนปฏิบัติของ “ทฤษฎีใหม่” ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจาก “ทฤษฎีใหม่” คือ แนวทางสำหรับเกษตรกรเพื่อให้พออยู่ พอกิน และเลี้ยงตัวเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” นั่นเอง

3. ความหมายตามเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง ในความหมายของเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง อันประกอบด้วย 5 เครือข่ายหลัก ได้แก่ มูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติ เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทย เครือข่ายเกษตรกรทางเลือก เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและพหุภาคีภาคอีสาน เครือข่ายเกษตรสมดุล-ไร้ทักสม กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศในรูปของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกว่า 120 ศูนย์อบรม โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติโดยเน้นไปที่การให้ความสำคัญกับคนแก้ปัญหาที่คน ทางออกของปัญหา คือ การสร้างปัญญา ให้เกษตรกรฉลาดรอบรู้ และไม่ตกเป็นเหยื่อของกลไกที่ไม่ได้มุ่งช่วยเกษตรกรอย่างจริงใจอีกต่อไป โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์หลัก ซึ่งมีอยู่ 5 คำหลัก คือ ศรัทธา กล้าหาญ เอกภาพ ความรู้ คุณธรรม และมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าว่า เศรษฐกิจพอเพียง ของพระเจ้าอยู่หัวฯ คือยุทธศาสตร์ทางรอดของชาติ และทางออกจากปัญหาวิกฤตการณ์ในปัจจุบัน แต่ต้องทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ดังคำกล่าวที่ว่า “เดินทีละก้าว กินข้าวทีละคำ ทำทีละอย่าง”

2. ทฤษฎีบัญชีครัวเรือน

บัญชีครัวเรือน ประกอบด้วยคำสองคำ คือ คำว่า “บัญชี” และคำว่า “ครัวเรือน” ศึกษาความหมายของแต่ละคำ ดังนี้ บัญชี หรือ การบัญชี หมายถึง ขั้นตอนการเลือกและเก็บรวบรวม (Selecting and Collecting) การจดบันทึก (Recording) การวัดมูลค่า (Measuring) การจัด

หมวดหมู่ (Classifying) การสรุปผล (Summarizing) การรายงานข้อมูลทางการเงิน (Communicating Financial Data)

ครัวเรือน คือ หน่วยที่อยู่อาศัยพื้นฐานซึ่งมีการผลิตและการบริโภคทางเศรษฐกิจ ครัวเรือนเป็นหน่วยพื้นฐานของการวิเคราะห์ในหลายแบบจำลองสังคม เศรษฐศาสตร์จุลภาคและรัฐบาล คำนี้หมายความถึง ปัจเจกบุคคลทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยเดียวกัน หมายรวมถึงครอบครัวก็ได้

หากวิเคราะห์จากความหมายของทั้งสองคำรวมกัน บัญชีครัวเรือน อาจหมายถึงการรวบรวมและจัดบันทึกอย่างเป็นหมวดหมู่เกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของครอบครัว จากการศึกษาพบว่ามิใช่ให้ความหมายของคำว่าบัญชีครัวเรือนไว้ ดังนี้

ภัทรา เนื่องสินปัญญา ได้ให้ความหมายของการทำบัญชีครัวเรือนว่า “บัญชีครัวเรือน” เป็นการประยุกต์ทางการบัญชี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทำให้เกิดการประหยัดและการออม และในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืนบัญชีครัวเรือนเป็นการนำการบัญชีมาประยุกต์เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้ และรายจ่ายรายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลหรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อมเพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจ

สำหรับหน่วยธุรกิจ การพิจารณาผลการดำเนินงานจะพิจารณาจากตัวเลขกำไรหรือขาดทุนของธุรกิจ โดยเทียบระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย หากเป็นหน่วยครัวเรือนก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพียงแต่ไม่ได้มุ่งเน้นผลกำไรเช่นหน่วยธุรกิจ แต่การทำบัญชีครัวเรือนมีรายได้ หรือรายรับมากกว่ารายจ่าย ย่อมส่งผลก่อให้เกิดนำเงินส่วนที่คงเหลือนั้นไปเพื่อการออมหรือนำไปลงทุนต่อในอนาคตได้ และหากฐานะการเงินของกิจการ ที่พิจารณาถึงสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ หน่วยครัวเรือนก็พิจารณาสินทรัพย์ และหนี้สินเช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน

โดยทั่วไป จุดมุ่งหมายของการบันทึกการทางการเงินบัญชีก็เพื่อจัดให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่กิจการเป็นเจ้าของ หนี้สินที่กิจการได้ก่อไว้และทุนของผู้เจ้าของกิจการที่นำมาลง ตลอดจนผลการดำเนินงานของกิจการ กล่าวคือมุ่งเน้นเพื่อการบริหารงานทางธุรกิจโดยการจัดทำรายงานทางการเงินบัญชีเพื่อให้เจ้าของกิจการทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไรหากเกิดการขาดทุนหรือกำไรน้อยกว่าที่ควรจะเป็นจะได้หาหนทางแก้ไขเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจให้อยู่รอดปลอดภัยและสามารถเจริญเติบโตต่อไปในอนาคตได้

ในปัจจุบันนอกจากการจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจแล้วยังสามารถจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลได้อีกด้วย โดยมีการนำการบัญชีเข้ามาประยุกต์ใช้กับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเรียกว่า “บัญชีครัวเรือน”

การจัดทำบัญชีมีรายงานผลการดำเนินงานในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และฐานะการเงิน ณ วันใดวันหนึ่ง ดังนั้น การจัดทำบัญชีครัวเรือนก็ต้องมีสรุปรายรับรายจ่าย สุทธิแล้วคงเหลือเท่าไร อาจเป็นช่วงรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน ตลอดจนสรุปได้ถึงฐานะการเงินของครอบครัวที่จัดทำบัญชีด้วย

วัตถุประสงค์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน ก็เพื่อให้ผู้บันทึก

1. สามารถวางแผนการใช้จ่ายต่อไปได้อย่างรอบคอบ ไม่ใช่จ่ายเกินกว่าเงินคงเหลือเนื่องจากทุกครั้งที่บ้านทักบัญชี จะทราบถึงยอดเงินคงเหลือของตน
2. ทราบถึงถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของตนและครอบครัว ทั้งรายละเอียดและภาพรวม
3. เมื่อผู้บันทึกทำการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของตนที่ได้บันทึกไว้ จะสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออม และหากมีการใช้จ่ายเท่าที่มี ก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน จึงสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน

การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจหรือการบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกัน นั้นเป็นเรื่องการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันประจำเดือนว่ามีรายรับจากแหล่งใดบ้างจำนวนเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และ ปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวที่รายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใดคงเหลือเท่าใด หรือ เงินไม่พอใช้เท่าใด คือ รายจ่ายมากกว่ารายรับและสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก จำเป็นน้อย อาจลดลงจ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้าซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลด ละ เลิก เช่น ซื้อบุหรี ซื้อเหล้า เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับ รายจ่ายมาบวกลบกันแล้วขาดดุลเกินดุลไปเท่าใด เมื่อเห็นตัวเลขจะทำให้เราคิดว่าสิ่งไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อยสามารถลดได้หรือไม่ เลิกได้ไหมถ้าไม่ลดไม่เลิกจะเกิดอะไร กับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ หากเราวางแผนการรับการเงินของตนเองได้ เท่ากับว่า รู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นคนมีเหตุมีผล เป็นคนรู้จักพอประมาณเป็นคนรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้นจึงเห็นได้ว่าการทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับรายจ่ายก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม พอดีสอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือนและสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออมการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สินและเงินคงเหลือในแต่ละวัน

รายรับหรือ รายได้ คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพหรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือนดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคาร หรือ จากเงินให้กู้ยืมรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น

รายจ่ายหรือ ค่าใช้จ่าย คือ คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมาสิ่งตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่า

สาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่ายอาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศลเงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น

หนี้สิน คือ ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคตการชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองมีอยู่ หนี้สินเป็นเงินหรือสิ่งของที่มีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองได้รับมาจากบุคคลหรือแหล่งเงินภายนอกเช่นการกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่างๆ การซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อการซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้น

เงินคงเหลือ คือ เงิน หรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้หลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏรายรับมากกว่ารายจ่ายจะทำให้มีเงินคงเหลือหรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า กำไรแต่หากหลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏว่ารายจ่ายมากกว่ารายรับจะทำให้เงินคงเหลือติดลบหรือทางบัญชีเรียกว่าขาดทุนนั่นเอง

2. นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่ายและวางแผนการใช้จ่ายเงิน

โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมากและรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออกเพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งจำเป็นในอนาคตบัญชีครัวเรือนถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลัก 3 ข้อคือ

การพอประมาณถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แต่

มีเหตุผลรู้ว่ารายจ่ายใดจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บออมนั่นคือ

ภูมิคุ้มกันที่เอาไว้คุ้มกันตัวเราและครอบครัวบัญชีครัวเรือนสามารถจัดได้หมด จึงนับว่ามีประโยชน์มาก

ข้อควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือลืมนับบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก และส่งผลให้ไม่ยอดบันทึก ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกบัญชีเช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือนแต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับเนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือเข้าใจผิดรายการหนี้สินแต่บันทึกว่าเป็นรายรับทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต เช่นยืมเงินจากเพื่อนบ้านมาใช้จ่ายภายในครอบครัวถึงแม้จะได้รับเงินมาแต่รายการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นรายรับเนื่องจากตนเองมีภาระผูกพันที่ต้องชดใช้ในอนาคตซึ่งอาจต้องชดใช้เงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยด้วยจากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินผิดพลาด

ส่วนข้อผิดพลาดอีกประการหนึ่งคือการเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิดการบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิดจากการลืมนัดบันทึกรายการบัญชีหรือบันทึกรายการซ้ำๆ กันหลายรายการปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริงหรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริงหากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคารแสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้องแต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากันอาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาดหรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่ายครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่ายต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายแต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายมีสภาพคล่องชั่วคราวเท่านั้นและในระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานในการกู้ยืมเงินเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากสำหรับการแก้ไขปัญหารายขาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินหรือปัญหารายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทางดังนี้

1. การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกเพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่นรายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้นเป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
2. การลดรายจ่ายที่จำเป็นลงเพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่นการปลูกผัก ผลไม้ไว้รับประทานเองเพื่อช่วยลดค่าอาหาร และค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วย ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยาน หรือ การเดินการวิ่งแทนการขับรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น
3. การเพิ่มรายรับ หากทำได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติเช่น การใช้เวลารับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า การขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น
4. การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด รู้จักอดออม การใช้ทรัพยากรต่างๆ ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็นและช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอเหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน

ประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้เราทราบว่าในแต่ละเดือน ครอบครัวมีรายรับ-รายจ่ายอะไรบ้าง คนเราส่วนมากมักจะหลงลืม(ไม่สนใจที่จะจดจำ) เวลาใช้จ่ายเงินออกไปหรือรับเงินเข้ามา พอเวลาผ่านไป 2-3 วันก็ลืมแล้ว ดังนั้น บัญชีครัวเรือนจะช่วยเตือนความจำให้เรา รู้ถึงการใช้จ่ายเงิน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัวเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน ให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้

1. เพื่อจัดบันทึกรายการการดำเนินงานกิจการเรียงลำดับก่อนหลัง
2. ง่ายต่อการตรวจสอบ
3. เป็นการควบคุมรักษาทรัพย์สินของกิจการ
4. ป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินงานกิจการ
5. สามารถปรับปรุงแก้ไขทัน
6. ทำให้ทราบฐานะของกิจการ
7. เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบผลกำไร-ขาดทุนได้ทุกเวลา

การทำบัญชีครัวเรือน

โดยทั่วไปในการจัดทำบัญชีจะเริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมรายการที่เกิดขึ้นเพื่อไว้ทำการบันทึกบัญชี เพื่อความสะดวกที่จะจัดบันทึกรายการเหล่านั้นในกระดาษ การทำบัญชีครัวเรือน จึงควรเริ่มจากการหาสมุดมาสักเล่มหนึ่งอาจเป็นสมุดที่เล็ก ๆ ใช้แล้วเหลือหน้ากระดาษว่าง ๆ ก็นำมาทำเป็นบัญชีครัวเรือนได้ ปากกาหรือดินสอสำหรับเขียนลงในสมุดบัญชีครัวเรือน สำหรับชาวบ้านหรือคนที่อ่าน-เขียนหนังสือไม่ค่อยคล่องก็อาจใช้ให้ลูก ๆ ช่วยเขียนให้ การทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละวันใช้เวลาไม่นาน ประมาณ 5-10 นาทีก็เสร็จแล้ว เวลาที่เสียไปแค่ 5-10 นาทีต่อวันแต่ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัญชีครัวเรือนนั้นมีค่ามากมายมหาศาลนักในการช่วยวางแผนการเงินของครอบครัวและสามารถประยุกต์ไปจนถึงการนำไปใช้แก้ไขปัญหานี้สินได้ ขอให้ยอมสละเวลาในแต่ละวันเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น

บัญชีครัวเรือนสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบแต่อย่างน้อยต้องมีการบันทึกข้อมูลรายรับและรายจ่ายปกติเป็นตาราง 5 ช่องประกอบด้วยช่องแรกวันเดือนปีเพื่อบันทึกวันที่เกิดรายการนั้นช่องที่สองรายการเพื่อบันทึกเหตุการณ์ช่องที่สามรายรับเพื่อบันทึกจำนวนเงินที่ได้รับช่องที่สี่รายจ่ายเพื่อบันทึกจำนวนเงินที่จ่ายออกไปและช่องสุดท้ายยอดคงเหลือเป็นช่องสรุปยอดเงินคงเหลือในแต่ละวัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) แยกประเภทของรายได้ และค่าใช้จ่าย แต่ละประเภทออกมา อาจใช้สมุดบัญชีที่มีขายตามร้านทั่วไป หรือหาสมุดมาตีเส้น แบ่งออกเป็นแถวในแนวตั้งและแนวนอน เพื่อจดรายการ
- 2) กำหนดรหัสประเภทของรายได้ และ ค่าใช้จ่าย เพื่อใช้สรุปประเภทของค่าใช้จ่าย
- 3) เริ่มจากยอดเงินสดยกมา หรือ เงินทุนตั้งต้น แล้ว บวก ด้วยรายได้ หัก ด้วยค่าใช้จ่าย และ แสดงยอดคงเหลือไว้
- 4) นำรายการที่เป็นบัญชีประเภทเดียวกัน รวมยอดเข้าด้วยกัน แล้ว แยกไปสรุปไว้ต่างหาก โดยสรุปยอดตามแต่ต้องการ เช่น เป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน เป็นต้น

หลักการบันทึกทางบัญชี

หลักการบันทึกบัญชีครัวเรือนคืออาจจะเริ่มจากการมองรวมภาพใหญ่ก่อนว่า ในเดือนหนึ่งๆ หรือปีหนึ่งๆ มีรายการอะไร ดังนี้

- รายการค่าใช้จ่ายใหญ่ๆ อะไรบ้าง ที่ค่อนข้างคงที่ เช่น หรือเงินค่าเรียนหนังสือบุตร หรือเงินค่าวัตถุดิบในการผลิตสินค้า เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์พืช และมีรายการย่อยๆ ที่เกิดประจำวันอะไรบ้าง เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น

- หนี้สินก็เป็นค่าใช้จ่ายรายการใหญ่ที่เป็นภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต ได้แก่ ค่าดอกเบี้ยเงินที่ไปกู้และต้องใช้คืนรายเดือนหลายปี จากการกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน จากกองทุน หรือธนาคารต่างๆ หรือ การซื้อของด้วยเงินเชื่อ การด้วยเครดิต หรือด้วยเงินผ่อนชำระหรือการเช่าซื้อ การจำนำ จำนอง ขายฝาก เป็นต้น

- เงินคงเหลือ คือ เงินหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ หลังจากนำรายรับหักรายจ่ายแล้ว ถ้ารายรับมากกว่ารายจ่าย จะเกิดเงินคงเหลือ หรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า “กำไร” แต่หากหลังจากนำรายรับหักรายจ่ายแล้ว พบว่า รายจ่ายมากกว่ารายรับจะทำให้เงินคงเหลือติดลบ หรือทางบัญชีเรียกว่า “ขาดทุน” นั่นเอง

สิ่งสำคัญในการบันทึกบัญชีทางธุรกิจต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชีทุกรายการ แม้ว่าจะเป็นการทำบัญชีครัวเรือนก็อาจมีบางรายการที่บันทึกบัญชี ที่มีเอกสารประกอบเป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชีเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น รายจ่ายค่าสาธารณูปโภค ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ในแต่ละครัวเรือนก็จะได้รับเอกสารบิลค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นรายเดือน หรือในกรณีของการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ก็จะได้รับใบกำกับภาษีอย่างย่อเป็นหลักฐานในการใช้จ่าย ครัวเรือนสามารถใช้ประโยชน์จากเอกสารจำพวกบิล ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษีต่างๆ ที่ได้จากการใช้จ่าย ไว้ประกอบการบันทึกบัญชีครัวเรือนเหมือนเช่นธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานและการตรวจสอบว่าลงบัญชีค่าใช้จ่ายไว้ครบถ้วน ถูกต้องหรือไม่

เพื่อให้การบันทึกบัญชีมีประสิทธิภาพควรจัดทำอย่างมีระบบ หรือเรียกว่า ระบบบัญชี (Accounting System) หมายถึง การจัดประเภทบัญชี แบบฟอร์ม วิธีการ เอกสารและสมุดบัญชี เพื่อการบันทึก ควบคุม และรายงานผลของรายการต่างๆ ทั้งสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย (เมธสิทธิ์ พูลดี, 2551) ซึ่งระบบบัญชีที่ดี จะช่วยให้มีการวางแผนการใช้จ่าย และควบคุมค่าใช้จ่าย ได้สะดวกยิ่งขึ้น

ในการนำระบบบัญชีมาประยุกต์ใช้กับบัญชีครัวเรือน จะไม่ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนบัญชีของหน่วยธุรกิจ ประเภทบัญชีส่วนใหญ่มีรายรับ และรายจ่ายเป็นหลัก แบบฟอร์มที่ใช้ก็เลือกตามที่คุณบันทึกมีความถนัดหรือสะดวก หากในครัวเรือนดังกล่าวมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สามารถประยุกต์ใช้โปรแกรม Excel ออกแบบฟอร์มตลอดจนใช้ในการบันทึกบัญชีครัวเรือนได้

ตัวอย่าง บัญชี รายรับ-รายจ่ายภายในครัวเรือน เดือนพฤษภาคม 2558

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
30/4/2558	ยอดยกมา			8,000
30/5/2558	ได้รับเงินเดือน	20,000		
	รับเงินจากรับจ้างทำอาหารขาย	5,000		

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
	ค่าอาหาร		700	
	จ่ายเงินลูกไปโรงเรียน (80*22 วัน)		1,760	
	ค่าน้ำมันรถและทางด่วน (100*22 วัน)		2,200	
	ค่าอาหาร		2,500	
	จ่ายค่าน้ำ		200	
	จ่ายค่าไฟฟ้า		1,300	
	ซื้อของใช้ในบ้าน		600	
		25,000	9,260	15,740

หมายเหตุ ในการบันทึกบัญชี รายจ่ายบางรายการที่มีเอกสารประกอบก็ควรเก็บไว้เป็นหลักฐาน เพื่อการตรวจสอบในภายหลัง หรือป้องกันการลืมบันทึกบัญชี

การประสานกรรม
400 ถนนประชาชื่น ทุ่งทองทึง หลกสี่ กรุงเทพฯ 10210
ประจำตัว ผู้เสียภาษีอากร 0994000165463 สาขาที่ 00030

ใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษี เลขที่ A0215278389
วันที่ 16/12/2558
FossIDB03027000202251

ชื่อ [REDACTED]
ที่อยู่ [REDACTED]
สาขา 14-05 ทะเบียนผู้ใช้น้ำ 06376974

ชื่อผู้ใช้น้ำ [REDACTED]
ที่ใช้น้ำ [REDACTED]

ชำระ โฉง เงินสด 181.63 บาท

เดือน	จำนวนน้ำใช้	เลขที่ใบแจ้งหนี้	ค่าน้ำและค่าบริการ	ส่วนลด	ยอดเงินก่อนคิดภาษี	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ยอดรวม
09/12/58	15	758389	169.75	0.00	169.75	11.88	181.63

((/หนึ่งร้อยแปดสิบเอ็ดบาทหกสิบสามสตางค์/))

ราคารวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 181.63
ยอดเงินก่อนคิดภาษี 169.75
ภาษีมูลค่าเพิ่ม 11.88

ผู้รับเงิน น.ส.รัชพิมพ์ เก่งพอม
รหัส 02900023 เวลา: 11:52

พิมพ์ โฉง : สาขาตากสิน

ภาพที่ 2 ตัวอย่างเอกสารประกอบการบันทึกจ่ายค่าสาธารณูปโภค (ค่าน้ำประปา)

โรงเรียนอนุบาล [redacted]

เลขประจำตัว : [redacted] ใบแจ้งรายการค่าใช้จ่าย
 ชื่อ นามสกุล : [redacted] วันที่ : 17 ก.ย. 2558
 ชั้น : [redacted] ภาคเรียนที่ : 2 ปีการศึกษา : 2558

รายการ	จำนวนเงิน
ค่าบริการกิจกรรมเสริมหลักสูตรฯ	19,063.00
ค่าธรรมเนียมการศึกษา	1,937.00
ค่าอาหารกลางวัน	3,000.00
ค่าห้องเรียนปรับอากาศ	1,500.00
	25,500.00

ใบแจ้งยอดค่าเรียน/ค่าอาหาร เทอม 2 ปีการศึกษา 2558 เริ่มชำระได้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558 เป็นต้นไป
 หมายเหตุ หากยอดชำระเกินคิดผิดพลาดประการใด โปรดทักท้วงเพื่อแก้ไข และขออภัยมา ณ ที่นี้

ภาพที่ 3 ตัวอย่างเอกสารประกอบการบันทึกรายจ่ายค่าเล่าเรียนบุตร

ภาพที่ 4 ตัวอย่างเอกสารประกอบการบันทึกการจ่ายค่าอุปโภคบริโภค

จากภาพที่ 2 ถึง 4 ผู้ที่บันทึกบัญชีครัวเรือนจะนำเอกสารตามตัวอย่างไว้ประกอบการบันทึกบัญชีรายจ่ายตามรายการที่จ่ายไป ช่วยป้องกันการหลงลืมหรือผิดพลาดในการบันทึก อีกทั้งยังเก็บไว้เป็นหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี อาจมีการแยกหมวดหมู่ในการเก็บเอกสารเหล่านี้ และจัดทำสรุปรายจ่ายแต่ละประเภทในภายหลัง เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้

ปัญหาของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัญหาที่สำคัญของการจัดทำบัญชี มีดังนี้

1. การลืมบันทึกบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก และส่งผลให้ไม่ยากบันทึก
2. ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับ เนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สิน เช่น ยืมเงินมาใช้ แต่บันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต
3. การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิดจากการลืมจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริงหรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากัน อาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

3. หนี้สิน

หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ซึ่งเกิดจากเหตุการณ์ในอดีต และกิจการจะต้องจ่ายชำระภาระผูกพันในอนาคต ซึ่งอาจจะจ่ายในรูปแบบของเงินสด สินทรัพย์

หรือบริการ หนี้สินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หนี้สินหมุนเวียน และหนี้สินไม่หมุนเวียน หนี้สินหมุนเวียนประกอบด้วย เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ตัวเงินจ่าย เจ้าหนี้ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า หนี้สินที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หนี้สินโดยประมาณ และส่วนของหนี้สินหมุนเวียนที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี ส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียน เช่น หุ่นกู้ เงินกู้ระยะยาว เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ซึ่งเกิดจากเหตุการณ์ในอดีต และกิจการจะต้องจ่ายชำระภาระผูกพันในอนาคต ซึ่งอาจจะจ่ายในรูปของเงินสด สินทรัพย์ หรือบริการ ความหมายของหนี้สินที่กล่าวมาข้างต้นอ้างอิงจากหน่วยธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ แต่ในภาคครัวเรือนนั้น หนี้สินโดยส่วนใหญ่เกิดจากการดำรงชีพ หรือก่อหนี้เพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน ตัวอย่างเช่น การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อน ประเภทบ้าน รถยนต์ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้หนี้สินภาคครัวเรือน อาจเกิดจากการกู้ยืมสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนในการประกอบกิจการของครัวเรือน ตัวอย่างเช่น การกู้ยืมสินเชื่อเพื่อเกษตรกร การกู้ยืมสินเชื่อเพื่อธุรกิจรายย่อย เป็นต้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิดา โชติเสถียรกุล (2551) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ ผู้ปกครอง นักศึกษาศาขากการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพเชียงใหม่พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์สูงสุดในด้านที่ทำให้ ลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และมีเงินออมเพิ่มขึ้น

ศุภโชติก แก้วทอง และสมบุญณ์ เจริญจิระตระกูล (2552) “การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” พบว่าหลังการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น ผู้จัดบันทึกสามารถนำข้อมูลที่จัดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้

วาริพัฒน์ มงคลสมัย (2552) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนเป็นสมุดบัญชีตามรูปแบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือน เพราะชุมชนขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน ผลการพัฒนาในรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าชุมชนสนใจการบันทึกบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบสมุดบัญชีของนักวิจัยโดยการแยกค่าใช้จ่ายที่จำเป็น และค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกจากกัน และการนำแนวพระราชดำริ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายเงินทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและมีเงินออมมากขึ้น การทำบัญชีทุกวันเพราะเราจะได้รู้การใช้จ่ายในบัญชีครัวเรือนที่ชัดเจนทำให้รู้ว่ารายจ่ายของครอบครัวส่วนมากมาจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

ทวิพร ตรีผ่อง และวิจิตรรัตน์ บุญทอง (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรชุมชนหมู่บ้านเขาเต่าตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าแหล่งรับข้อมูลที่ได้รับการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้มาจากโทรทัศน์

เกษตรกรมีการรับรู้และการปฏิบัติการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับน้อย เกษตรกรมี การปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับน้อย

ณัฐนรี ผื่นเรือนแก้วและคณะ (2554) จัดทำโครงการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษา การทำบัญชีครัวเรือนชุมชนบ้านแม่ใจตำบลหนองหารอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่เพื่อส่งเสริมการบริหารทางการเงินให้แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ใจพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีระบบการจัดการด้านการเงินอย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพร้อยละ 60 คณะผู้จัดทำมีประสบการณ์ ในการเข้าร่วมทำงานร่วมกับชุมชนโดยที่ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจ และร้อยละ 66 สามารถเผยแพร่ ความรู้สู่ ชุมชนได้ คณะผู้จัดทำนำความรู้บูรณาการสู่ชุมชนทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีเงินเก็บออม

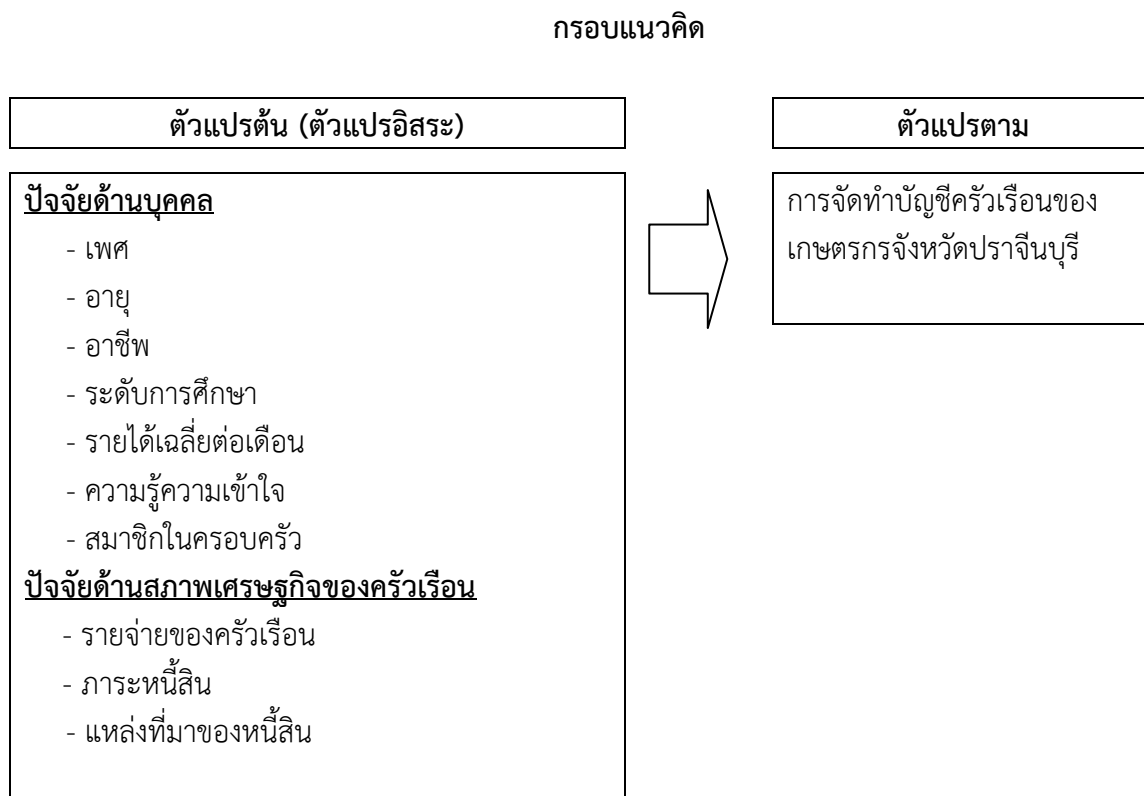
ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูมองข้าม “บัญชีครัวเรือน” ซึ่งเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลงและในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ อย่างยั่งยืน อันเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

ตุลาพร จันทร์กวี และวิศรา ดวงตาน้อย (2556) ศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูลและตำบลชัยจุมพลอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี และใช้เวลาช่วงกลางคืนในการจัดทำ ทศนคติ ของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยจุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทศนคติของเกษตรกรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้ของครอบครัวและเป็นแรงผลักดันที่ดี ่องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

บุษยา มั่นฤกษ์ (2556) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐม พบว่าผู้บริหารอบต.ในจังหวัดนครปฐม เป็นเพศชาย ระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของบุคลากรอยู่ในระดับมากพบในด้านการจัดการองค์การ ด้านการดำเนินงานและด้านการวางแผน ผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้มากกว่าผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ประโยชน์คือสามารถประหยัดงบประมาณขององค์กร เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ปัญหาอุปสรรค คือ บุคลากร/ประชาชนในพื้นที่ที่ยึดติดกับวัฒนธรรมประเพณีและแนวคิดวัตถุนิยมบริโภคนิยมและวัฒนธรรมเดิมขององค์กร ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการปลูกฝังผู้บริหารให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

สุกัญญา ชัยวิษุ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยด้านการสนับสนุน ปัจจัยด้านการรับรู้ ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนทางสถิติได้อย่างมีนัยสำคัญ

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรต้น (ตัวแปรอิสระ) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วยเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้ความเข้าใจ และสมาชิกในครัวเรือน
2. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย รายจ่ายของครัวเรือน ภาระหนี้สิน แหล่งที่มาของหนี้สิน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป วิธีดำเนินการวิจัยของงานวิจัยจะนำเสนอเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรหมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 146 หลังคาเรือน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร

กลุ่มเกษตรกร	จำนวนประชากร (หลังคาเรือน)
1. หมู่ที่ 10	67
2. หมู่ที่ 11	79
รวมจำนวนประชากร	146

2. กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนหรือผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

N = จำนวนของประชากร

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e² = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{146}{1 + 146(0.05)^2} \\ &= 107 \end{aligned}$$

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 107 ตัวอย่าง สำหรับการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างเป็นจำนวน 110ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตราวัดของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจำนวนของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี หมู่ 10 และ 11 ตำบลเนินหอม จากกำนันตำบลเนินหอม ซึ่งเป็นข้อมูลจำนวนครัวเรือน ประจำปี 2558 มีจำนวนทั้งสิ้น 146 หลังคาเรือน ผู้วิจัยก็ได้เริ่มเก็บข้อมูลจากจำนวนเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี หมู่ 10 และ 11 ตำบลเนินหอม ทั้งสิ้น 146หลังคาเรือน โดยใช้เดินทางไปสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมแบบสอบถามในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 146ฉบับ ได้รับคืนมาทั้งหมด110ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำข้อมูลที่เกิดขึ้นได้มาวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

2. ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ - รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

3. ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

4. ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่าของ Likert 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรของจังหวัดปราจีนบุรี

ในการศึกษาคั้งนี้ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 110 ราย และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ โดยออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากตารางที่ 2 - 7

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ - รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถามจากตารางที่ 8 - 11

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามจากตารางที่ 12 - 16

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากตารางที่ 17

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	29	26.36
หญิง	81	73.64
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามเพศพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.64 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.36

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20- 30ปี	8	7.27
31 - 40ปี	9	8.18
41 - 50ปี	30	27.27
มากกว่า 50ปี	63	57.27
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามอายุพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่ช่วงอายุ มากกว่า 50ปีคิดเป็นร้อยละ 57.27 รองลงมาเป็น 41 - 50 ปีคิดเป็นร้อยละ 27.27 ช่วงอายุ 31 - 40 ปีคิดเป็นร้อยละ 8.18 และช่วงอายุ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.27 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	10	9.09
รับจ้าง	21	19.09
เกษตรกร	55	50.00
รับราชการ	13	11.82
บริษัทเอกชน	0	0.00
อื่นๆ	11	10.00
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามอาชีพพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 50รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 19.09

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	82	74.55
มัธยมศึกษา/ปวช.	21	19.09
ปริญญาตรี	5	4.55
สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.82
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามการศึกษาพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 74.55 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.09

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	8	7.27
สมรส	75	68.18
หม้าย	26	23.64
อยู่ร้าง	1	0.91
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามสถานภาพพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 68.18รองลงมาเป็นสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 23.64

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1-3 คน	35	31.82
4-6 คน	72	65.45
7 คนขึ้นไป	3	2.73
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 65.45 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้แก่ รายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน) รายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน) ภาระหนี้สินรวม แหล่งที่มาของหนี้สิน ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงรายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)

รายได้ (เฉลี่ยต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4,000 บาท	8	7.27
4,001 – 10,000 บาท	61	55.45
10,001 – 20,000 บาท	28	25.45
มากกว่า 20,001 บาท	13	11.82
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามช่วงรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่เป็นมีรายได้เฉลี่ยในช่วง 4,001 – 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 55.45 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.45 ส่วนรายได้ที่อยู่ในช่วง มากกว่า 20,001 บาทคิดเป็นร้อยละ 11.82 และ ที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.27 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงรายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)

รายจ่าย (เฉลี่ยต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4,000 บาท	12	10.91
4,001 – 10,000 บาท	61	55.45
10,001 – 20,000 บาท	27	24.55
มากกว่า 20,001 บาท	10	9.09
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามช่วงรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่เป็นมีรายจ่ายเฉลี่ยในช่วง 4,001 – 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 55.45 รองลงมาคือรายจ่ายในช่วง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.55 ช่วง รายจ่ายต่ำกว่า 4,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 10.91 และ ช่วงรายจ่ายมากกว่า 20,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน

ภาระหนี้สินรวม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีหนี้สิน	10	9.09
ต่ำกว่า 10,000 บาท	18	16.36
10,001 – 50,000 บาท	30	27.27
50,001 – 100,000 บาท	27	24.55
มากกว่า 100,000บาท	25	22.73
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของภาระหนี้สินรวมในปัจจุบันของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี พบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่มีภาระหนี้มากที่สุดช่วง 10,001 – 50,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 27.27 รองลงมาเป็นช่วง 50,001 – 100,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 24.55 ช่วงมากกว่า 100,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 22.73 และช่วง ต่ำกว่า 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 16.36 ตามลำดับ ส่วนตัวแทนที่ไม่มีภาระหนี้สินเลย คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตารางที่ 11 แสดงแหล่งที่มาของหนี้สิน

แหล่งที่มาของหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
สินค้าอุปโภค บริโภคภายในบ้าน	34	20.73
เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน	7	4.27
ยานพาหนะ	27	16.46
สินค้าทางการเกษตร	50	30.49
ซื้อบ้าน หรือที่ดิน	6	3.66
อื่นๆ	40	24.39
รวม	164	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1

จากตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของแหล่งที่มาของหนี้สินของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีพบว่าแหล่งที่มาของหนี้สินของตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่มาจากสินค้าทางการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 30.49 ลำดับถัดมามาจากอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตร หลาน ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้นคิดเป็นร้อยละ 24.39

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามระดับความรู้จัก “บัญชีครัวเรือน”

รู้จัก “บัญชีครัวเรือน”	จำนวน	ร้อยละ
มาก	22	20.00
ปานกลาง	80	72.73
น้อย	8	7.27
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีแยกตามระดับความรู้จัก “บัญชีครัวเรือน” พบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่รู้จัก “บัญชีครัวเรือน” ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 72.73 รองลงมาเป็นระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 20 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 7.27 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามแหล่งที่ทำให้รู้จัก “บัญชีครัวเรือน”

แหล่ง	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาด้วยตนเอง	31	15.05
จากหน่วยงานภาครัฐ	80	38.83
จากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน	65	31.55
จากสถานศึกษา	7	3.40
จากสื่อโทรทัศน์	21	10.19
อื่นๆ	2	0.97
รวม	206	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1

จากตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีแยกตามแหล่งที่ทำให้รู้จัก “บัญชีครัวเรือน” พบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่รู้จัก “บัญชีครัวเรือน” จากหน่วยงานภาครัฐมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.83 รองลงมาเป็นจากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน คิดเป็นร้อยละ 31.55 และจากการศึกษาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 15.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามวัตถุประสงค์ในการทำบัญชีครัวเรือน

วัตถุประสงค์ในการทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต	27	13.64
เพื่อปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานหรือภาครัฐ	31	15.66
เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว	75	37.88
เพื่อทราบรายรับ รายจ่ายของครอบครัว	65	32.83
รวม	110	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1

จากตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีแยกตามวัตถุประสงค์ในการทำบัญชีครัวเรือนพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่วัตถุประสงค์ในการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 37.88 รองลงมาเพื่อทราบรายรับรายจ่ายของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 32.83 และเพื่อปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานหรือภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 15.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำบัญชีครัวเรือน

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
0 – 3 เดือน	18	16.36
4 – 6 เดือน	19	17.27
7 – 12 เดือน	30	27.27
1 – 2 ปี	26	23.64
มากกว่า 2 ปี	17	15.45
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีแยกตามระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำบัญชีครัวเรือนพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่เริ่มทำบัญชีครัวเรือนในช่วง 7 – 12 เดือนคิดเป็นร้อยละ 27.27 รองลงมาได้แก่ 1 – 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.64 และลำดับถัดมาได้แก่ 4 – 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 17.27 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามลักษณะการบันทึกรายรับ – รายจ่ายบัญชีครัวเรือน

การบันทึก	จำนวน	ร้อยละ
รายวัน	44	40.00
รายสัปดาห์	49	44.55
รายเดือน	17	15.45
รวม	110	100.00

จากตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีแยกตามลักษณะการบันทึกรายรับ – รายจ่ายบัญชีครัวเรือนพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่บันทึกรายรับ – รายจ่ายบัญชีครัวเรือนเป็นรายสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.55 รองลงมาเป็นรายวัน ทุกรายการอย่างละเอียดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 และลำดับถัดมาเป็นรายเดือน คิดเป็นร้อยละ 15.45 ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มแยกตามข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัย	น้อยที่สุด		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.อ่านหนังสือไม่ออกจึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	14	12.73	30	27.27	16	14.55	44	40.00	6	5.45
2. เขียนหนังสือไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือมาจึงทำให้จดบันทึกไม่ได้	15	13.64	30	27.27	16	14.55	46	41.82	3	2.73
3. สายตาพร่ามัวมองไม่ค่อยเห็นทำให้ไม่ยอมจดบันทึกบัญชี	5	4.55	34	30.91	15	13.64	47	42.73	9	8.18
4. ท่านยังขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน	7	6.36	30	27.27	18	16.36	48	43.64	7	6.36
5. ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน	6	5.45	18	16.36	32	29.09	38	34.55	16	14.55
6. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน	2	1.82	50	45.45	9	8.18	40	36.36	9	8.18
7. การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา	8	7.27	55	50.00	22	20.00	22	20.00	3	2.73
8. ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน	13	11.82	24	21.82	15	13.64	50	45.45	8	7.27
9. มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	12	10.91	30	27.27	26	23.64	36	32.73	6	5.45
10.ไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน	9	8.18	54	49.09	17	15.45	27	24.55	3	2.73
11. ไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้	6	5.45	44	40.00	16	14.55	33	30.00	11	10.00
12. เจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน	13	11.82	19	17.27	22	20.00	49	44.55	7	6.36
13.ปัจจุบันไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	2	1.82	27	24.55	18	16.36	51	46.36	12	10.91
14. เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก	9	8.18	34	30.91	27	24.55	29	26.36	11	10.00

จากตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีแยกตามข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

พบว่าปัจจัยอ่านหนังสือไม่ออกจึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 12.73 ระดับน้อยร้อยละ 27.27 ระดับปานกลาง ร้อยละ 14.55ได้อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 5.45 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยอ่านหนังสือไม่ออกจึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้

ปัจจัยเขียนหนังสือไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือมาจึงทำให้จดบันทึกไม่ได้ ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 13.64 ระดับน้อยร้อยละ 27.27 ระดับปานกลาง ร้อยละ 14.55ได้อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43.82 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 2.73 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่

เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยเขียนหนังสือไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือมาจึงทำให้จึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้

ปัจจัยขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 6.36 ระดับน้อยร้อยละ 27.27 ระดับปานกลาง ร้อยละ 16.36 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 43.64 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 6.36 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 5.45 ระดับน้อยร้อยละ 16.36 ระดับปานกลาง ร้อยละ 29.09 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 34.55 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 14.55 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 1.28 ระดับน้อยร้อยละ 45.45 ระดับปานกลาง ร้อยละ 8.18 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 36.36 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 8.18 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย

ปัจจัยการทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลาระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 7.27 ระดับน้อยร้อยละ 50 ระดับปานกลาง ร้อยละ 20 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 20 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 2.73 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยกับปัจจัยการทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา

ปัจจัยขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 11.82 ระดับน้อยร้อยละ 21.82 ระดับปานกลาง ร้อยละ 23.64 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 45.45 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 7.27 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 10.91 ระดับน้อยร้อยละ 27.27 ระดับปานกลาง ร้อยละ 23.64 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 32.73 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 5.45 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้

ปัจจัยไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือนระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 8.18 ระดับน้อยร้อยละ 49.09 ระดับปานกลาง ร้อยละ 15.45 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 24.55 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 2.73 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นน้อยกับปัจจัยไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 5.45 ระดับน้อยร้อยละ 40 ระดับปานกลาง ร้อยละ 14.55 ได้อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 30 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 10 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยกับปัจจัยไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้

ปัจจัยเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือนระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 11.82 ระดับน้อยร้อยละ 17.27 ระดับปานกลาง ร้อยละ 20 ได้อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 44.55 และ

ระดับมากที่สุด ร้อยละ 6.26 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยปัจจุบันไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 1.82 ระดับน้อยร้อยละ 24.55 ระดับปานกลาง ร้อยละ 16.36 ได้อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.36 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 10.91 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยปัจจุบันไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ปัจจัยเกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซากระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 8.18 ระดับน้อยร้อยละ 30.91 ระดับปานกลาง ร้อยละ 24.55 ได้อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.36 และระดับมากที่สุด ร้อยละ 10 แสดงว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับปัจจัยเกิดความเบื่อหน่ายซ้ำซากการบันทึกบัญชีครัวเรือน

จากภาพรวมสรุปได้ว่าปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้แก่ อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึง การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีได้แบ่งผลการสรุปออกเป็น 5 ประการด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีทั้งหมด 110 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่ช่วงอายุมากกว่า 50ปีรองลงมาเป็นช่วง 41 - 50 ปีตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างจบการศึกษาระดับสูงสุดระดับประถมศึกษามากที่สุดรองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาสถานภาพสมรสมากที่สุดรองลงมาเป็นสถานภาพหม้ายจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4-6 คน รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เป็นมีรายได้เฉลี่ยในช่วง 4,001 – 10,000 บาทรองลงมาเป็นช่วง 10,001 – 20,000 บาทตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่เป็นมีรายจ่ายเฉลี่ยในช่วง 4,001 – 10,000 บาทรองลงมาเป็นช่วง 10,001 – 20,000 บาทตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่มีภาระหนี้มากที่สุดช่วง 10,001 – 50,000 บาทรองลงมาเป็นช่วง 50,001 – 100,000 บาทแหล่งที่มาของหนี้สินของตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่มาจากสินค้าทางการเกษตรลำดับถัดมาจากอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตร หลาน ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่าตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่รู้จัก “บัญชีครัวเรือน” ระดับปานรองลงมาเป็นระดับมาก ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่รู้จัก “บัญชีครัวเรือน” จากหน่วยงานภาครัฐมากที่สุดรองลงมาเป็นจากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน วัตถุประสงค์ในการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว รองลงมาเพื่อทราบรายรับรายจ่ายของครอบครัว ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่เริ่มทำบัญชีครัวเรือนในช่วง 7 – 12 เดือนรองลงมาได้แก่ 1 – 2 ปี ลักษณะการบันทึกรายรับ – รายจ่ายบัญชีครัวเรือนเป็นรายสัปดาห์มากที่สุด รองลงมาเป็นรายวัน ทุกรายการอย่างละเอียดมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากภาพรวมสรุปได้ว่าปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้แก่ อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เนื่องจากเพศหญิงมักมีหน้าที่รับผิดชอบทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครอบครัวและมีช่วงอายุมากกว่า 50 ปี เนื่องจากช่วงวัยนี้เป็นวัยที่ทำงานอยู่ในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ช่วงวัยน้อยกว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นวัยทำงาน มักประกอบอาชีพนอกภูมิลำเนา ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง เนื่องจากสภาพแวดล้อมภูมิอากาศและอาชีพดั้งเดิมของคนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรมาตั้งแต่อดีตและสืบทอดกันมาหลายรุ่นจนถึงปัจจุบัน การศึกษาระดับสูงสุดคือระดับประถมศึกษาและสถานภาพสมรสมากที่สุดจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4-6 คน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถามจากการศึกษาพบว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เป็นมีรายได้เฉลี่ยในช่วง 4,001 – 10,000 บาท ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่เป็นมีรายจ่ายเฉลี่ยในช่วง 4,001 – 10,000 บาท ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่มีภาระหนี้มากที่สุดช่วง 10,001 – 50,000 บาท แหล่งที่มาของหนี้สินของตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่มาจากสินค้าทางการเกษตรลำดับถัดมาจากอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตร หลาน กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น จากผลการศึกษาพบว่ารายรับของตัวแทนได้มาจากการขายสินค้าทางการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งมาจากรายได้หลัก และตัวแทนส่วนใหญ่ยังมีหนี้สิน เนื่องจากรายได้ที่มาจากทางการเกษตรไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในหลายๆ ด้าน เช่น ค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตร หลาน ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามจากการศึกษาพบว่า ตัวแทนกลุ่มส่วนใหญ่รู้จัก “บัญชีครัวเรือน” ระดับปาน และรู้จัก “บัญชีครัวเรือน” จากหน่วยงานภาครัฐมากที่สุด เนื่องจากทางรัฐได้มีการเข้าให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการทำบัญชีรายรับรายจ่ายและวัตถุประสงค์ในการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัวและเริ่มทำบัญชีครัวเรือนในช่วง 7 – 12 เดือนลักษณะการบันทึกรายรับ – รายจ่ายบัญชีครัวเรือนเป็นรายสัปดาห์มากที่สุด เนื่องจากภาระหน้าที่การทำงานมากเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้คนในชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญและความมุ่งมั่นและจริงจังในการทำบัญชีครัวเรือนมากนัก ประกอบกับบางครั้งเมื่อขาดการจดบันทึกเป็นเวลานานจึงไม่ได้ทำให้ต่อเนื่อง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้แก่ อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีมีข้อเสนอแนะดังนี้

หน่วยงานรัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนเนื่องจากกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง ประกอบกับผู้จดบันทึกมีปัญหาสายตาลำม่ว อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้ ซึ่งกลุ่มคนที่จดบันทึกส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่วนกลุ่มคนอายุน้อยจึงไม่ได้ให้ความสำคัญเนื่องจากไม่มีการอบรมให้ความรู้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนั้นถ้าได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้ามาให้ความรู้และติดตามการดำเนินงานเป็นระยะๆ หรือในกรณีเช่นนี้ อาจให้เจ้าหน้าที่ ลงมาช่วยในเรื่องการบันทึกบัญชี จัดอบรมให้สมาชิกในครอบครัวที่รู้หนังสือสามารถลงบัญชีครัวเรือนได้เองจะส่งผลดีกว่าการติดตามเพียงอย่างเดียวในระยะยาว

เพื่อให้การจัดทำบัญชีครัวเรือนสัมฤทธิ์ผล ควรมีการสอนและฝึกการทำบัญชีครัวเรือนสำหรับเยาวชนเพิ่มเติม เพื่อช่วยบันทึกบัญชีให้กับครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่รู้หนังสือ อีกทั้งยังปลูกฝังอุปนิสัยในการใช้จ่าย และความมีวินัยทางการเงินแก่เยาวชนอีกด้วย

บรรณานุกรม

พิสิฐ ลี้อาธรรม. (2549). ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคการเงินการคลัง. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา:<http://th.wikipedia.org/wiki/>

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
<http://www.chaipat.or.th>

วรรณกรรมปริทัศน์ : หนังสือรวมบทความการเสวนาสหสาขาวิชาการระหว่างสถาบัน
แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2544 . สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2558, จาก
<https://sites.google.com/site/wwwlovesuffcom/-11>

วิกิพีเดีย (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ครัวเรือน>

บุษยา มั่นฤกษ์. **การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของ
ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบัน
บัณฑิตพัฒน-บริหารศาสตร์, 2556.

ภัทรา เรื่องสินภิญญา. **บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม**. วารสารวิทยาการจัดการและ
สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555.

เมธสิทธิ์ พูลดี. **ระบบบัญชี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น, 2551.

วาริพัฒน์ มงคลสมัย. **งานวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2552.

ศุภโชคศักดิ์ แก้วทอง และสมบุญรณ์ เจริญจิระตระกูล. **งานวิจัยเรื่องการประเมินผลการจัดบันทึกบัญชี
ครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโปอำเภอเมือง จังหวัดยะลา**. สงขลา :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552.

ศศิวิมล มีอำพล. **หลักการบัญชีขั้นต้น**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, 2558.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**.
คณะกรรมการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ประมวลคำในพระบรม
ราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2549 ที่
เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, . 2550.

วารสารศูนย์บริการวิชาการ. **บัญชีครัวเรือน: เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม – กันยายน 2550.

ภาคผนวก
แบบสอบถามงานวิจัย

แบบสอบถามงานวิจัย

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี” แบบสอบถามมี 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- () 1. ชาย
() 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. 20 – 30 ปี
() 2. 31 – 40 ปี
() 3. 41 – 50 ปี
() 4. มากกว่า 50 ปี

3. อาชีพ

- () 1. ค้าขาย
() 2. รับจ้าง
() 3. เกษตรกร (ทำสวน ทำนา)
() 4. รับราชการ
() 5. บริษัทเอกชน
() 6. อื่นๆ ระบุ

4. การศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา
() 2. มัธยมศึกษา/ปวช.
() 3. ปริญญาตรี
() 4. สูงกว่าปริญญาตรี

5. สถานภาพ

- () 1. โสด
() 2. สมรส
() 3. หม้าย
() 4. หย่าร้าง

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

- 1. 1-3 คน
- 2. 4-6 คน
- 3. 7 คน ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายได้ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. รายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)

- 1. ต่ำกว่า 4,000 บาท
- 2. 4,001-10,000 บาท
- 3. 10,001 – 20,000 บาท
- 4. มากกว่า 20,000บาท

2. รายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)

- 1. ต่ำกว่า 4,000 บาท
- 2. 4,001-10,000 บาท
- 3. 10,001 – 20,000 บาท
- 4. มากกว่า 20,000บาท

3. ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน

- 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท
- 2. 10,001-50,000 บาท
- 3. 50,001 – 100,000 บาท
- 4. มากกว่า 100,000 บาท

4. แหล่งที่มาของหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. สินค้าอุปโภค บริโภคภายในบ้าน
- () 2. เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน
- () 3. ยานพาหนะ
- () 4. สินค้าทางการเกษตร
- () 5. ซื้อมา หรือที่ดิน
- () 6. อื่นๆ ระบุ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ท่านรู้จัก “บัญชีครัวเรือน” มากน้อยเพียงใด

- () 1. มาก
- () 2. ปานกลาง
- () 3. น้อย

2. ท่านรู้จัก “บัญชีครัวเรือน” จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. จากการศึกษาด้วยตนเอง
- () 2. จากหน่วยงานภาครัฐ
- () 3. จากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน
- () 4. จากสถานศึกษา
- () 5. จากสื่อโทรทัศน์
- () 6. อื่นๆ ระบุ.....

3. วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต
- () 2. เพื่อปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานหรือภาครัฐ
- () 3. เพื่อควบคุมรายจ่ายในครอบครัว
- () 4. เพื่อทราบรายรับ รายจ่ายของครอบครัว

4. ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำบัญชีครัวเรือน

- () 1. น้อยกว่า 0- 3 เดือน
- () 2. 4 – 6 เดือน
- () 3. 7-12เดือน
- () 4. 1- 2 ปี
- () 5. มากกว่า 2 ปี

5. ลักษณะการบันทึกรายรับ- รายจ่าย บัญชีครัวเรือน

- () 1. บันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นรายวัน ทุกรายการอย่างละเอียดมากที่สุด
- () 2. บันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นรายสัปดาห์มากที่สุด
- () 3. สรุปยอดเป็นรายเดือนมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

(ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด)

ปัจจัย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. อ่านหนังสือไม่ออกจึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้					
2. เขียนหนังสือไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือมาจึงทำให้จดบันทึกไม่ได้					
3. สายตาพร่ามัวมองไม่ค่อยเห็นทำให้ไม่อยากจะจดบันทึกบัญชี					
4. ท่านยังขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน					
5. ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน					
6. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน					
7. การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา					
8. ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน					
9. มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้					
10. ไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน					
11. ไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้					
12. เจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน					
13. ปัจจุบันไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
14. เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก					

ทีมงานวิจัยขอขอบคุณมายังทุกท่านที่ร่วมกันตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ทีมงานวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ สกุล นางธรรณชนก นิลมณี

2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

3. หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ คณะบริหารธุรกิจ
264 ถ.จักรวรรดิ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 10100
โทร.022222814 โทรสาร 022264879 มือถือ 0869705755
E-mail : nongmee_panda@hotmail.com

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญาโทสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2547

ปริญญาตรีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังหลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคมหลักสูตร , 2540

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

-

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

ศึกษาการพัฒนาระบบจัดการการขายสินค้าออนไลน์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น
ของจังหวัดสุพรรณบุรี. 2553. เงินงบประมาณ ประจำปี 2553, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัตนโกสินทร์

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ สกุล นางศรีสมร ผ่องพุฒิ

2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

3. หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ คณะบริหารธุรกิจ
264 ถ.จักรวรรดิ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 10100
โทร.022222814 ต่อ 5243 โทรสาร 022264879 มือถือ 0865697269
E-mail : srisamorn.p@hotmail.com

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญาเอกวิทยาลัยนวัตกรรม มทร.รัตนโกสินทร์
ปริญญาโทมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์บัณฑิตยศาสตร์บัณฑิต
ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตบัณฑิตยบัณฑิต

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

-

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปี 2552
การออกแบบระบบสารสนเทศในการจัดทำบัญชีสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสมุนไพร
อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
ความคิดเห็นต่อการเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี (CPD) ใน
เขตกรุงเทพมหานคร
แนวทางการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพบัญชีเพื่อก้าวสู่ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาชีพบัญชีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9
แห่ง
แนวทางการพัฒนาความรู้ทักษะทางบัญชีของนักศึกษาสาขาการบัญชีมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ สกุล นางสาวจุฑามาศ แซ่หว่าง
2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
3. หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ คณะบริหารธุรกิจ
264 ถ.จักรวรรดิ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 10100
โทร.022222814 โทรสาร 022264879 มือถือ 0891258205
E-mail : teacherning@hotmail.com
4. ประวัติการศึกษา
ปริญญาโทมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(ภาษาอังกฤษ)
ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยรามคำแหงศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)
5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ
-
6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย
-

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ สกุล นางสาวอรพินท์ อิ่มจงใจรัักษ์
2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
3. หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ คณะบริหารธุรกิจ
264 ถ.จักรวรรดิ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 10100
โทร.022222814 โทรสาร 022264879 มือถือ 0898267474
E-mail : orapin_im@hotmail.com
4. ประวัติการศึกษา
ปริญญาโทมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การบัญชี)
ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ
-
6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย
-